

Nr 216.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 5 och 8 §§ i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap; given Stockholms slott den 18 mars 1921.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 5 och 8 §§ i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Birger Ekeberg.

Förslag

till

LAG

om ändrad lydelse av 1 kap. 5 och 8 §§ i lagen den 8 juli 1904
om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap
och förmynderskap.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 5 och 8 §§ i lagen den 8 juli 1904
om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynder-
skap skola erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Har med Konungens tillstånd främmande stat åt sina här i riket an-
ställda diplomatiska eller konsulära ämbetsmän uppdragit att förrätta gif-
termål, skall äktenskap, som i enlighet med den främmande statens lag
inför sådan ämbetsman ingåtts mellan utländska undersåtar, anses vara i
behörig form avslutat.

Har med Konungens tillstånd präst i utländsk, evangelisk-luthersk
församling här i riket erhållit uppdrag av den stat han tillhör att förrätta
giftermål, skall äktenskap, som i enlighet med den främmande statens lag
blivit inför sådan präst här ingånget, anses vara i behörig form avslutat,
såframt mannen och kvinnan eller endera av dem var undersåte i den
staten.

8 §.

Är giftermål mellan svenska undersåtar å utrikes ort av präst inom
svenska kyrkan förrättat i enlighet med svensk lags föreskrifter, vare det
här för giltigt hållet. Samma lag vare, där präst i svensk församling inom
främmande stat i enlighet med svensk lags föreskrifter förrättat giftermål
i den staten mellan svensk undersåte och undersåte i främmande stat, så-
framt Konungen uppdragit åt prästen att förrätta sådant giftermål.

Om giftermål inför svensk myndighet utrikes i andra fall är särskilt
stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1921.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
måndagen den 14 mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Ekeberg anförde:

»Till mig har överlämnats en till ministern för utrikes ärendena ställd skrivelse av den 18 november 1920 från Eders Kungl. Maj:ts minister i Kristiania, i vilken skrivelse anförts i huvudsak följande: Pastor i svenska församlingen i Kristiania ägde icke behörighet att med laga verkan i Norge förrätta vigsel, så framt icke den svenska församlingen bleve anmäld såsom dissenterförsamling. Då en dylik anmälan beträffande en församling, vilken hade samma trosbekännelse som den norska statskyrkan, ur flera synpunkter måste anses mindre lämplig, hade ifrågasatts att i den norska äktenskapslagstiftningen införa en bestämmelse av innehåll, att Konungen skulle äga, under förutsättning av ömsesidighet, medgiva svensk eller dansk präst, som hade fast verksamhet i Norge och bekände sig till den evangelisk-lutherska läran, att i Norge förrätta vigsel efter sin kyrkas ritual mellan personer, av vilka den ena eller båda tillhörde vederbörande främmande land. Enligt meddelande från vederbörande statsdepartement förefunnnes utsikt, att proposition om införande av en dylik lagbestämmelse kunde komma att föreläggas stortinget. Då det syntes önskvärt, att frågan om behörighet för svenske pastorn i Kristiania att med laga verkan i Norge förrätta vigsel snarast bleve ordnad, hemställdes om övervägande, huruvida till riksdagen borde avlätas proposition med förslag till de lagbestämmelser, vilka för ifrågavarande syfte kunde vara erforderliga.

Av bilaga till nämnda skrivelse framgår, att norska kyrkodepartementet i skrivelse den 20 januari 1917 begärt yttrande i frågan från biskopen i Kristiania och därvid erinrat, att enligt norsk dissenterlag den 27 juni 1891 äktenskap mellan dissenters kunde med laga verkan avslutas antingen genom vigsel av präst i en »ordnet dissentermenighet» eller genom borgerlig vigsel av notarius publicus, ävensom att äktenskap mellan personer, av vilka den ena tillhörde statskyrkan och den andra en dissenterförsamling, kunde ingås genom vigsel inom statskyrkan eller av notarius publicus eller, om dissenterförsamlingen bildade en »ordnet menighet», av denna församlings präst eller föreståndare. Den svenska församlingen i Kristiania, vilkens medlemmar vore att anse såsom dissenters i den norska lagens mening, hade icke blivit anmäld såsom »ordnet menighet». Likväl hade i flera fall förekommit, att pastorn i församlingen å svenska legationens lokal förrättat vigsel mellan svensk och norsk undersåte inbördes. Då vigsel i dessa fall icke ägt rum i överensstämmelse med norsk lag, hade dylika äktenskap icke i Norge kunnat erkännas såsom lagligen ingångna.

I svarsskrivelse den 23 januari 1917 har bemälda biskop förklarat sig på det varmaste vilja tillstyrka, att, under förutsättning av ömsesidighet, svensk präst måtte erhålla vigselbehörighet i Norge utan att vederbörande svenska församling skulle behöva anmälas såsom dissenterförsamling. Svenska församlingen i Kristiania, vilken räknade mer än 12,000 personer såsom sina medlemmar, hade egen präst och komme under den närmaste framtiden att låta uppföra en större kyrkobyggnad. Det vore därför av stor betydelse för församlingen, att dess medlemmar kunde ingå äktenskap med rättslig giltighet i Norge genom vigsel av församlingens präst. Med hänsyn till att den svenska församlingen hade samma troslära som norska statskyrkan samt till de båda folkens förbindelser vore det naturligt, att man funne det föga tilltalande att låta anmäla församlingen såsom »dissentermenighet».

Kyrkodepartementet har i skrivelse till norska justitiedepartementet den 21 mars 1917 uttalat sin anslutning till den av biskopen i Kristiania yttrade meningen och därvid framhållit lämpligheten av att en eventuell lagbestämmelse i nu förevarande syfte erhöles sådan avfattning, att den komme att avse jämväl vigselbehörighet för norsk präst i Danmark och för dansk präst i Norge.

Enligt gällande bestämmelser i det ämne, för vilket uppmärksamhet påkallas genom den av mig omförmälda framställningen från svenske mi-

nistern i Kristiania, äro möjligheterna för svensk medborgare att erhålla svensk kyrklig vigsel utom riket ganska begränsade. Jämlikt 1 kap. 8 § i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap erkännes såsom giltig i Sverige vigsel, som av präst i svenska kyrkan förrättats utrikes mellan svenska undersåtar i enlighet med svensk lags föreskrifter. Däremot kan äktenskap mellan svensk och utländsk undersåte icke med laga verkan avslutas å utrikes ort genom vigsel av präst inom svenska kyrkan.

Ett behov av vidsträcktare möjligheter till erhållande av kyrklig vigsel i hemlandets former måste helt naturligt göra sig gällande, sedan främlingskolonierna i olika stater nått sådan storlek, att de kunnat samman-sluta sig till kyrkoförsamlingar med eget, av vederbörande stat tillsatt prästerskap. Vad vårt land angår, har genom den föreliggande framställningen från Kristiania ett dylikt behov blivit påvisat i fråga om en svensk församling i utlandet. Med hänsyn till denna församlings intresse av frågans snara ordnande och det tillmötesgående, som synes vara att påräkna från norska myndigheters sida, har jag ansett åtgärd böra vidtagas för undanröjande av de hinder för detta önskemåls förverkligande, vilka innefattas i den nuvarande svenska lagstiftningen. Jag har därvid utgått från den uppfattning, att en lagändring i detta syfte icke bör begränsas till det nu föreliggande särskilda fallet utan bör erhålla sådan räckvidd, att möjlighet hålles öppen för ett ordnande av förhållandena jämväl i andra likartade fall.

I enlighet med vedertagna grundsatser inom den mellanfolkliga rätten lärer medgivande av vigselbehörighet åt präst i svensk församling utom riket kunna erhållas endast under förutsättning av ömsesidighet. Till den ändring av bestämmelsen i 1 kap. 8 § i förut omnämnda lag den 8 juli 1904, genom vilken den avsedda utsträckningen av svensk prästs vigselbehörighet i främmande land skulle beredas, torde därför böra anslutas sådant tillägg till stadgandet i 5 § i samma kap., varigenom motsvarande befogenhet skulle tillkomma utländsk församlings prästerskap här i riket. Att i sistnämnda hänseende den nya bestämmelsen bör begränsas till att avse evangelisk-luthersk församling, följer därav, att beträffande annan utländsk församling frågan om prästerskapets vigselbehörighet fortfarande såsom hittills lärer böra bedömas i enlighet med de om dissenterförsamlingar gällande föreskrifter.

I överensstämmelse med vad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 5 och

8 §§ i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.»

Föredraganden uppläste härefter berörda lagförslag, av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar¹; och hemställde föredraganden, att för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, lagrådets utlåtande över förslaget måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gösta Stenlund.

¹ Denna bilaga, som är av lika lydelse med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utslutits.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen
den 17 mars 1921.*

Närvarande:

Justitierådet BERGLÖF, regeringsrådet ERNBERG, justitieråden MOLIN,
APPELBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitie-
departementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den
14 mars 1921, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle
för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upp-
rättat förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 5 och 8 §§ i lagen den
8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap
och förmynderskap.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet
av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, assessorn Axel Afzelius.
Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott fredagen den 18 mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL,
statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST,
HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Ekeberg anmälde lagrådets
den 17 mars 1921 avgivna utlåtande över det den 14 i samma månad
till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 5
och 8 §§ i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållan-
den rörande äktenskap och förmynderskap.

Föredraganden hemställde, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan
anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition före-
läggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga leda-
möter biträdda hemställda täcktes Hans Kungl. Höghet
Kronprinsen-Regenten förordna, att till riksdagen skulle
avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta pro-
tokoll utvisar.

Ur protokollet:

N. Cervin.